

Kirkelig
Dialogsenter
Trondheim

ÅRSRAPPORT KIRKELIG DIALOGSENTER 2024

Innledning

Kommunale handlingsplaner kan være tørre og ordrike saker, og de er langt fra min yndlingslitteratur. Men da jeg leste om våre politikeres ambisjoner på dialogfeltet, ble jeg begeistret: *Trondheim skal være en viktig nasjonal og internasjonal arena for religionsdialog*¹. Det står det. Intet mindre.

Vi lever i en urolig tid. Krigen raser i Europa. Gaza ligger i ruiner. Hellige steder skånes ikke, både kirker og moskeer ødelegges. De menneskelige lidelsene som følger med, er det knapt mulig å fatte.

Det tar lang tid å bygge en verdensorden, og det er et møysommelig arbeid. Det tar kort tid å rive den ned. Uroen rundt oss er en påminnelse om vår sårbarhet. Myndighetene snakker åpent om risikoen for sabotasjeaksjoner i Norge og om nødvendigheten av beredskap, både nasjonalt og på individnivå.

Hva har dette med Kirkelig Dialogsenter å gjøre? Svaret er: Svært mye. Vi jobber i skjæringspunktet mellom tro og samfunn. Vi kan mye om dialog. Om å skape møteplasser. Om å bygge tillit. Vi har kontakt med bredden av tros- og livssynssamfunn. Det inkluderer mennesker som har større tiltro til sine religiøse ledere enn sine politiske ledere. Vi utfordrer fordommer. Vi hindrer polarisering og styrker medborgerskapet.

Denne årsmeldingen løfter fram noen høydepunkter fra året som gikk. Blant dem er arrangementet *Felles bønn for fred*, der en biskop, en imam og en jødisk forstander stod skulder til skulder i Nidarosdomen. Vi skriver om samarbeid, om inkludering av ungdom og om en ny gruppe av *muslimske kvinner* som vil være aktive støttespillere for Kirkelig Dialogsenter.

Planer forplikter. Det gjelder også kommunale handlingsplaner. Vi tror Trondheim har en reell mulighet til å bli *en viktig nasjonal og internasjonal arena for religionsdialog*. Vi har tanker om hva som må til. Vi har internasjonal erfaring og ønsker å bidra til å virkeliggjøre det. Tros- og livssynsfeltet vil være et viktig politisk område i tiden som kommer. Vi trenger ambisjoner, og vi har ikke råd til å feile.

Trondheim, april 2025
Dag Aakre, daglig leder

¹ Byrådets forslag til handlings- og økonomiplan 2025-2028, side 216

Opprettelsen av Kirkelig Dialogsenter Trondheim

Kirkelig Dialogsenter Trondheim er en ideell forening etter modell fra sentrene i Oslo, Bergen, Stavanger og Drammen. Bak initiativet står Nidaros bispedømmeråd, Kirkelig fellesråd i Trondheim og Stiftelsen Areopagos. Senteret er et uttrykk for at kirken tar ansvar på tros- og livssynsfeltet og ønsker å forholde seg aktivt til mangfoldet. Etableringen skjedde i tett dialog med Trondheim kommune. Kommunen er en viktig samarbeidspartner og støtter driften med årlige tilskudd.

Formål og verdier

Kirkelig Dialogsenter Trondheim er et verksted for refleksjon og handling i skjæringspunktet mellom tro og samfunn, forankret i Den norske kirke. Vi skal fremme dialog og samhandling, styrke menighetenes kompetanse og anerkjenne troens plass og betydning i vårt flerreligiøse samfunn.

Senteret legger til grunn verdiene *respekt, åpenhet og fellesskap* på tvers av religion og livssyn. Vi går inn i møter med en forpliktelse på likeverd og med grunnlag i en diakonal og solidarisk praksis. Senteret ligger i Trondheim, men vi har et bredere nedslagsfelt, og leder blant annet dialogsamtaler på Stiklestad.

Personalressurser og lokaler

Dag Aakre har vært senterets leder fra starten i mars 2019. Dag er teolog og ordinert prest og har erfaring fra religionsdialog nasjonalt og internasjonalt.

Hasan Sen ble ansatt som dialogmedarbeider i mars 2024. Hasan er fra Tyrkia og har forankring i muslimsk tro og tradisjon. Han har utdanning i litteratur, likestilling og mangfold og har jobbet som lærer. Personalressursene er tilpasset økonomien og utgjør til sammen 1,3 stilling.

Dialogsenteret holder til i et verneverdig trehus i Bispegata 1. Her leier vi kontor og møterom sammen med Kirkens SOS. Huset stod ferdig i år 1800 og er kaldt og trekkfullt i vinterhalvåret. Det ble startet et utvendig rehabiliteringsarbeid våren 2024. Byggearbeidet kunne umulig kombineres med kontordrift, så vi måtte finne midlertidige lokaler fra april og ut året.

Kirkelig fellesråd bidrar med støtte til viktige merkantile funksjoner som regnskap, revisjon og IT.

Fokusområder og aktiviteter i 2024

Dialogsenteret jobber på fire områder: Bygge nettverk. Skape møteplasser. Bistå menigheter. Inkludere ungdom. Her er noen hovedpunkter fra hvert av dem:

Bygge nettverk

Nettverk dreier seg om tillit og relasjon. Vi samarbeider med alle aktørene på tros- og livssynsfeltet for å styrke og utvide kontaktnettet vårt. Disse er våre mest sentrale samarbeidspartnere:

Trondheim kommune. Vi samarbeider med SLT-koordinator, radikaliseringskoordinator og Flerkulturelt informasjons- og dialogsenter. Vi har hatt møter om religion og skeive, og fått del i opplevelser av diskriminering i innvandrer miljøer. Vi har møtt Mangfoldrådet for å drøfte kriminalitet i minoritetsmiljøer og har samtalt med fagstaben på Rådhuset om eksistensiell omsorg. Dag har deltatt i by-aksjonskomiteén for TV-aksjonen.

Politiet. I møter med radikaliseringskontakt og mangfoldkoordinator har vi drøftet utfordringer knyttet til lukkede miljøer og tiltak mot uheldig sosial kontroll. Vi har et felles ønske om å mobilisere religiøse miljøer til å ta tydelig samfunnsansvar. Dag er spurt om å være en ressursperson i en nyopprettet mangfoldgruppe for Politimesteren i Trøndelag og har sagt ja til det.

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Trondheim (STL). Dag er kontaktperson for Den norske kirke i rådet og nestleder i styret. Dag representerte STL på Demokrati-uka i Kristiansand og deltok på det nasjonale SLT-seminaret samme sted i mai. Under Olavsfest hadde STL dialog-kafé i Trondheim der Dag og Hasan ledet dialogsamtaler i etterkant av Vestfrontmøtene.

Moskéene i Trondheim. Vi er i dialog med de muslimske miljøene: Det muslimske samfunnet i Trondheim, Det Afghanske Forente Samfunnet, Det Islamske felleskap Bosnia Herzegovina, Mevlana Kultur Senter, Dar El Eman Islamic Center og Ahmadiyya-menigheten.

Det jødiske samfunn i Trondheim. Vi har et tillitsfullt samarbeid med det jødiske samfunnet, og medlemmer fra menigheten deltar på våre dialogkvelder. Vi har lagt til rette for kontakt og møter mellom kirken og synagogen.

Eritreiske miljøer. Vi har samtaler med enkeltpersoner og grupper i de eritreiske miljøene. Vi har fått innblikk i konflikter og splittelser i eritreiske menigheter både i Trondheim og på Stjørdal. Konfliktene har sammenheng med dagens politiske regime i hjemlandet og er svært krevende for de involverte. Situasjonen er godt dokumentert og beskrevet i to rapporter fra Proba samfunnsanalyse.²

Ukrainske miljøer. Vi har kontakt med Ukrainas Ortodokse kirke gjennom Father Mykhajlo og har lagt til rette for et terapeutisk samtaletilbud for ukrainsk ungdom som har behov for å bearbeide erfaringer av krig og utenforskap. Vi har også hatt samtaler med representanter for et ukrainsk evangelisk fellesskap.

Andre trossamfunn. Vi har treffpunkter og samtaler med de buddhistiske miljøene representert ved Don Hau Pagoden på Tiller, det Thai-buddhistiske tempelet på Heimdal og Sri Tiller Ganesha Tempel, hindutempelet på Tiller.

Kirkens Bymisjon. Samarbeidet er formalisert i en egen avtale og har i 2024 ført til felles initiativ som Temamøte om transnasjonal undertrykkelse i mars og prosjektet Trondheim Leaders.

En Verden i Dialog (EVID). Vi informerer hverandre løpende om ideer og aktiviteter. Kirkelig Dialogsenter har bidratt til oppstart av en *ny dialoggruppe for muslimske kvinner*. Gruppen fungerer som en støttegruppe for dialogsenteret og tar i tillegg egne dialoginitiativ. Kvinnegruppen er formelt forankret i EVID. Dag er styreleder i EVID og har vært med i organisasjonen fra starten.

Samarbeidet med *dialogsentrene i Norge* er verdifullt og nødvendig. Vi har månedlige Teams-møter på ledernivå og halvårlige kollegatreff. Sammen med senteret i Oslo har vi ansvar for å jobbe med verdier, formål og felles satsningsområder for det kirkelige dialogarbeidet i Norge.

Vi har kontakt med våre *nordiske samarbeidspartnere* og deltok på Nordisk Dialogconferanse i København med Folkekirke og Religionsmøde som vertskap.

Andre samarbeidspartnere er *Mangfoldhuset, Stiftelsen Areopagos, Kristent interkulturelt arbeid (KIA), Olavsfest, studentprestene på NTNU, Norkirken Trondheim Salem og Nidaros Pilegrimsgård.*

² Transnasjonal undertrykking, Rapport 2023-10 og Press og kontroll, Rapport 2020-3

Skape møteplasser

Dialogkvelder er åpne møteplasser som gir kunnskap og gode opplevelser gjennom foredrag, samtaler og mat. Vi inviterer gjester for å belyse aktuelle temaer. I juni handlet det om Ungdom og visdom. To innledere i ulike alder delte erfaringer som spenner fra dagens dialogpiloter til den godt etablerte kontakten mellom kirken og moskeen. I oktober hadde vi temaet Barn og tro med innledere tilknyttet jødedommen, kristendommen og islam.

I august gjennomførte vi en *dialogvandring* med temaet Tro og natur. Vi startet ved toppidrettssenteret på Granåsen og endte på Søreim Gård. På Søreim hadde muslimske venner forberedt et måltid og serverte Ashura. Pilegrimsprest Ingrid Kunzendorf var med på planleggingen og vandringen.

I november inviterte vi for første gang til konseptet *Suppe og samtale* med tidligere pilegrimsprest Rolf Synnes som gjest. Mennesker med ulike trosforankring spiste god suppe mens de lyttet til et inspirerende foredrag om dialogarbeidets historie i Trondheim og Norge. En gruppe med unge muslimske kvinner kom med ideen arrangementet. Vi har tett kontakt med gruppen og gleder oss til fortsettelsen.

Vi er opptatt av å prøve ut *modeller for vennskap og gjestfrihet*. Under Ramadan åpnet familier med muslimsk bakgrunn hjemmene sine for gjester med forankring i annen tro. Det ble fulgt opp med gjensitter til norske familier i adventstiden. Vi arrangerte iftar i Vår Frue kirke i mars i samarbeid med RamadanGjest, og vi deltok på lignende markeringer både i Trondheim og i andre kommuner.

I tre år har vi hatt ansvar for samtaler nord i Trøndelag. Sammen med prester i Stiklestad prosti har vi samlet representanter fra ulike religioner og livssyn til *dialogsamtaler på Stiklestad*. Vi hadde 6 samlinger i 2024 med faste deltakere fra Tautra Mariakloster, Bahai Samfunnet, Human-Etisk Forbund, Elihu-menigheten i Levanger og muslimske venner fra Steinkjer.

Bistå kirken og menighetene

Kirken har et ansvar for å oppdatere kunnskap, utfordre fremmedfrykt og sikre en god praksis på menighetsnivå. Vårt bidrag er å styrke menighetenes kompetanse og støtte opp om lokale initiativ. Vi deltar med *innlegg og foredrag* på samlinger for menigheter og foreninger og for eksterne aktører.

Sammen med *Barnas katedral* i Bakklandet og Lademoen menighet har vi utviklet en teaterforestilling om flukt, tro og vennskap for barneskoler i Trondheim. *En dråpe i havet* bygger på autentiske historier om mennesker som har kommet til Norge som flyktninger. Forestillingen ble vist for 500 elever i mars. Vi har laget et ressurshefte for lærerne til hjelp med forberedelser og oppfølging i klassene.

Hver tirsdag er det *hverdagsmesse* i Vår Frue kirke med lystenning, musikk og en inkluderende liturgi. Vår Frue er et treffsted for mennesker med ulike bakgrunn og ulike liv. Hverdagsmessene møter behovet for stillhet, fellesskap og spiritualitet. Dag hadde ansvaret for mange av hverdagsmessene og kveldsmessene i 2024.

Vi har blitt invitert med i en arbeidsgruppe i *Ranheim og Charlottenlund menighet*. Målet er å forme en framtidig *grønn katedral* der gode møteplasser og dialogisk tenkning er en del av prosjektet.

Vi er i god dialog med *U-kirken* og samarbeider med byens menigheter om gjennomføringen av dialogdager i skolen.

Vi deltok på *nasjonal nettverkssamling* for dialogarbeidet i Den norske kirke i april. Vi holdt innlegg om dialogarbeid for *prostene i Nidaros bispedømme* i september og har et forpliktende samarbeid med *ungdomsrådgiveren* i bispedømmet og *Ungdomsrådet i Nidaros* om Modige møter. Ungdomsrådet er en del av ungdomsdemokratiet i kirken og fungerer rådgivende overfor biskopen og bispedømmerådet.

Vi ønsker å legge til rette for god dialog mellom *kirken, moskéene og synagogen* og har et nært samarbeid med biskop, domprost og domkirkens prester på dette feltet. Dialogen på tvers er for tiden krevende. Terrorangrepet mot Israel og lidelsene i Gaza skaper sterke følelser og dyp fortvilelse, og gode initiativ vekker ofte kritikk og motkrefter. Dette var bakteppet da Barne- og familieminister Kjersti Toppe besøkte synagogen og moskéen i februar. Kirkelig Dialogsenter var med på disse møtene.

Sammen med biskop og domprost tok vi initiativ til Felles bønn for fred i Nidarosdomen 15.april. Arrangementet ble dekket av NRK P1, NRK P2, NRK Midt-nytt, NRK Dagsrevyen og avisa Vårt Land.

Foto: Erlend Lånke Solbu

Inkludere ungdom – Dialogdager, Modige møter, Trondheim Leaders

Formannskapet har oppfordret oss til å inkludere barn og ungdom, og dette har blitt et viktig arbeidsfelt.

På *Rosenborg skole* har vi i 5 år gjennomført *Dialogdag i skolen* for elevene på 8. trinn. Opplegget planlegges med avdelingsledere og lærere. Vi er innom alle klassene i forkant for å forberede elevene på det som skal skje. Sammen med lærerne besøker elevene Nidarosdomen, Vår Frue kirke, synagogen og moskéen i Kjøpmannsgata. På hvert sted blir de vist rundt av representanter for stedet. De får informasjon om historien, utsmykningen, inventarets symbolikk, religionens hellige bøker og om aktivitetene som tilbys gjester og besøkende. De oppfordres til å stille spørsmål om alt de har på hjertet.

I fire år har vi hatt lignende dialogdager med *Åsheim skole*. Åsheim har i likhet med Rosenborg et stort mangfold av språk og etnisiteter. Vi har tatt utgangspunkt i nærområdet og besøkt Heimdal kirke, den Afghanske moskéen og det Buddhistiske tempelet på Tiller.

Dialogdag i skolen gir elevene felles opplevelser som bygger ned fordommer, gir stolthet over egen tro og skaper større forståelse for andres. Innholdet ligger tett opp til skoleplanens læringsmål, og vi har laget egne ressurshefter for lærerne. Prosjektene er evaluert med god attest fra alle involverte.

Høsten 2024 arrangerte vi et *dialogmøte for elevene i 3.klasse på Levanger VGS* etter forespørsel fra rektor. Temaene var Israel og Palestina, Kjønn og kjærlighet, Tro og fordommer. Målet var å vise at religiøse ledere kan snakke respektfullt sammen om krevende emner på tross av forskjeller i tro og standpunkter.

Modige møter – unge snakker om tro er et arrangement for ungdom mellom 16 og 24 år. Sammen med Ungdomsrådet i Nidaros har vi gjennomført 4 møter om Tilhørighet, Krav og forventninger, Frihet og rammer, Natur og klima. Vi har funnet en god form på arrangementene med dialogøvelser, åpne samtaler, frimodige spørsmål og et godt måltid som faste innslag. Vi har etablert en arbeidsgruppe med ungdom som møtes før og etter hvert arrangement for å være med på planlegging og evaluering av møtene. I gruppa er det muslimske ungdommer og unge fra Den norske kirke, den katolske kirken og

den etiopiske ortodokse kirken. *Modige møter* har hatt deltakere fra 11 nasjoner og har truffet et behov for fellesskap og samtale som mange unge lengter etter.

Trondheim leaders er et nytt initiativ i 2024. Sammen med Batteriet-Midt-Norge ønsker vi å skape et trygt og attraktivt sted for læring, mestring, endring og personlig utvikling for unge i Trondheim. Høsten 2024 gjennomførte vi et tremåneders kartleggingsprosjekt som inkluderte et innspillmøte med deltakere fra sentrale aktører som arbeider med ungdom og utenforskap. Både møtet og kartleggingen har bekreftet behovet for tiltaket Trondheim Leaders. Vi har sendt søknader om ekstern finansiering og håper å komme i gang med arbeidet høsten 2025. Samarbeidsrådet står i dag som prosjektets eier.

Økonomi

Inntektene til senteret består av tilskudd fra Trondheim kommune og bevilgninger fra Kirkerådet, Nidaros bispedømmeråd, Kirkelig fellesråd i Trondheim og Stiftelsen Areopagos. Vi har mottatt prosjektmidler fra Barne- og familiedepartementet og arrangementsstøtte fra Kulturenheten. Vi har i tillegg mottatt honorarer, kirkeoffer og støtte fra næringslivet.

Regnskapet for 2024 viser et underskudd på kr 39 527. Underskuddet dekkes av disposisjonsfondet.

Styret, referansegruppe og samarbeidsråd

Styret hadde ved årets utgang følgende medlemmer: Eiv Rindal (styreleder), Vidar Halsteinli (nestleder), Thomas Erlandsen, Kjell Inge Nordgård, Kristin Moen Saxegaard.

Varamedlemmer var: Knut Nordeide, Olav Dahle Svanholm, Sissel Håve Smørvik, Alfild Lien Eide, Erlend Haus. Styret har hatt 5 møter og behandlet 28 saker.

Senteret har en referansegruppe som bistår med idéer, refleksjoner og faglige innspill. Gruppa består av Solveig Oftedal, Tor Singsaas, Azra Halilovic og Tove Buchmann. Referansegruppen har hatt tre møter og deltatt på et arbeidsseminar med styret og ansatte.

Det er inngått en avtale med Kirkens Bymisjon om et samarbeidsråd som skal utforske og utvikle felles prosjekter. Nils Åge Aune og Dag Aakre er faste medlemmer i rådet. Rådet har hatt 4 møter og behandlet 21 saker. Det er utarbeidet en egen årsmelding for samarbeidsrådet 2024.

Vår hjemmeside
Følg oss på facebook
Organisasjon
Organisasjonsnummer
Besøksadresse
Ansatte
Kontaktadresse

www.kirkeligdialogsenter.no/trondheim.
www.facebook.com/kirkeligdialogsentertrondheim.
Kirkelig Dialogsenter Trondheim (KDT)
921071086
Bispegata 1, 7013 Trondheim
Dag Aakre (daglig leder), Hasan Sen (dialogmedarbeider fra 1.3.24)
kdt@kirkeligdialogsenter.no